

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Ю Юйхуй

«Формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань

01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності

014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертації

Своєчасність означеної теми зумовлюється необхідністю реалізації сучасних інноваційних процесів у системі мистецької освіти, спрямованих на з'ясування суперечностей між провідними науковими пошуками у визначенні змістових аспектів навчання й недостатнім їх теоретично-методичним обґрунтуванням. Вирішальну роль у здійсненні таких модернізаційних завдань в освітньому процесі відіграють зміни, зорієнтовані на підготовку фахівців, котрі володіють динамічною системою якісних фундаментальних та спеціальних знань, умінь, навичок, оригінальних способів мислення, особистісними поглядами, цінностями, здатністю успішно соціалізуватися та здійснювати професійну діяльність. Означене вимагає доцільність дослідження цілого комплексу питань, які стосуються підготовки учителів музики та хореографії в освітній галузі сьогодення.

Проблему підготовки майбутніх учителів музики та хореографії слушно пропонується вирішувати під час формування їх музично-ритмічних умінь в процесі інтегрованого навчання, що сприяє фаховому зростанню особистості студента з метою забезпечення мобільності його знань, вмінь, навичок; універсальності та системності в процесі їх творчого використання у практиці продуктивної роботи. Проте, успішність даного процесу потребує розроблення та обґрунтування теоретико-методологічного й методичного забезпечення формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та

хореографії в процесі інтегрованого навчання. Вагомість наукового доробку у сфері обраної тематики остаточно не забезпечує вирішення даної проблеми, а лише сприяє її всебічному вивченню в сучасних умовах розвитку мистецької освіти.

Відтак, соціально-педагогічна значущість означеної теми, наявність низки суперечностей та нез'ясованих раніше питань у теорії та практиці фахової підготовки мотивують актуальність дисертації Ю Юйхуй «Формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання».

2. Ступінь обґрунтованості наукових понять, висновків і рекомендацій.

Аргументованість та переконливість сформульованих в ході з'ясування завдань дослідження наукових позицій, узагальнень і рекомендаційних висновків, підтверджуються якісними результатами проведеної Ю Юйхуй пошукової роботи і не викликають заперечень. Їх вірогідність та достовірність забезпечуються глибоким теоретико-методологічним обґрунтуванням вихідних позицій дослідницької праці; ретельним аналізом наукових джерел у філософському, соціологічному, психолого-педагогічному, музикознавчому аспектах; всебічним аналізом та доцільним використанням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження, що включають як теоретичні підходи, так й емпіричні та статистичні аспекти отримання обґрунтованих результатів; достовірно проведеною дослідно-експериментальною роботою; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки розробленої методики; позитивними наслідками впровадження в освітній процес поетапної методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання.

Отже, успішне розгортання дослідницького пошуку відбувається від обґрунтування дисертанткою теоретико-методологічних основ дослідження, визначення змістової сутності категоріально-поняттєвої його основи до

розробки та перевірки поетапної методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання.

У дисертації Ю Юйхуй поставлено за мету розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання. Доцільним є той факт, що реалізація мети задля вирішення існуючих в теорії та практиці фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії ряду протиріч, які дисертантка визначає в роботі, відбувається на основі: виявлення сучасного стану розробки проблеми формування музично-ритмічних умінь в процесі фахового навчання у закладах вищої мистецької освіти України; теоретичного обґрунтування, визначення змісту та специфіки музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі інтегрованого навчання; розробки компонентної структури, визначення критеріїв, показників та встановлення рівнів сформованості музично-ритмічних умінь студентів мистецтв; визначення основних принципових положення і розробки педагогічних умов формування музично-ритмічної компетентності майбутніх учителів музики і хореографії; розробки методичної моделі та експериментальної перевірки поетапної методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії, а також визначення динаміки цього процесу.

Крім того, високий ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження забезпечило використання авторкою влучно підбраного комплексу взаємопов'язаних загальнонаукових методів. З-поміж них: аналітичний, порівняльний, узагальнення, структурний, моделювання та ін.

Практично корисними та оригінальними є емпіричні методи, які використовувалися з метою відстеження динаміки, перевірки та емпіричного підтвердження теоретичних положень дослідження щодо розробки та впровадження авторської методики шляхом зіставлення їх з експериментальними результатами. У зазначеному контексті достовірність й

ефективність результатів педагогічного експерименту вдало забезпечується під час використання статистичних методів дослідження.

Грунтовність та достовірність викладу тексту дисертації зумовлюється всебічним, аргументованим аналізом відповідної джерельної бази. Опрацювання й критичний аналіз теоретичного матеріалу, проведені емпіричні дослідження, власний досвід мистецької діяльності склали основу запропонованої авторкою оригінальної методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання.

Дисертаційна робота відзначається логічним викладом наукових результатів, структурною вираженістю та чіткістю, узгодженістю поставлених завдань і сформульованих висновків.

Так, науковою значущістю відзначаються матеріали першого розділу дисертації «Теоретико-методологічні основи музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання», які отримані дисертанткою завдяки зосередженню її уваги на здійсненні теоретико-методологічного аналізу проблеми художньо-ритмічних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі інтегрованого навчання. Ю Юйхуй реалізує дослідницькі завдання на основі вивчення досягнень науковців, які стосуються визнання ролі інтеграційних процесів в житті та професійній діяльності.

Авторці вдалося теоретично обґрунтувати необхідність не лише емоційно-особистісного, але й аналітичного сприйняття мистецтва через музично-ритмічну складову. Дисертантка доводить важливість поєднання інтересу до музичних явищ з набутими фаховими знаннями та вміннями задля формування у майбутніх учителів музики і хореографії здатності глибоко сприймати зміст мистецьких творів, пізнавати специфічні особливості конкретних художньо-культурних явищ, їх зміст, жанри і форми, виразність музично-ритмічної мови в процесі їх пізнання, що сприяє розвитку художньо-

моральних якостей студентів, їх естетичних смаків і художніх потреб (С. 29 дисертації).

Авторкою вдало подається тлумачення однієї з основних дефініції дисертаційного дослідження «інтегративні мистецькі знання студентів факультетів мистецтв» як цілісної сукупності відомостей з різних видів мистецтва, що виникає в результаті спеціально організованої художньо-пізнавальної діяльності, спрямованої на відчуття, осягнення та узагальнення художнього змісту та внутрішніх полікультурних зв'язків мистецьких явищ на основі співставлення, структурування, систематизації та узагальнення їх сутнісних характеристик.

Виокремлена дисертанткою та влучно схарактеризована структура музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії є цілісним утворенням, поєднані компоненти якої відтворюють наявність мотиваційної спрямованості майбутніх учителів музики та хореографії на музично-ритмічну діяльність (пізнавально-мотиваційний компонент); обізнаність у музично-ритмічних засобах художньої виразності; наявність музично-хореографічних уявлень (когнітивно-ініціативний компонент); чуттєве поєднання сприймання музики з хореографічними елементами на основі їх рефлексивного аналізу (емоційно-емпатійний компонент). Крім того, спрямованість виконавської діяльності, що представляє результативно-діяльнісний компонент, виражає досягнення майбутніми вчителями музики та хореографії ефективних результатів у виконавській діяльності.

Цілісність дослідницького пошуку досягається завдяки реалізації низки розроблених дисертанткою наукових підходів і принципів, що виступають концептуальними засадами розроблення педагогічних умов, методів і прийомів формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії, та презентуються у другому розділі «Теоретико-методичний аналіз музично-ритмічних умінь студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів».

Фокусуючи свою увагу на складності та багатоаспектності методологічного забезпечення означеного процесу Ю Юйхуй описує функціональне значення обраних підходів та принципів з метою розкриття специфіки, визначення сутності досліджуваного явища, розробки педагогічних умов та методики його формування.

Грунтовно здійснений методологічний аналіз проблеми музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії дав можливість Ю Юйхуй доцільно відібрати наукові підходи до розкриття змісту досліджуваного феномену, серед яких: ціннісно-смісловий, особистісно-орієнтований, синергетичний, рефлексивний, творчий. Результативність формування музично-ритмічних умінь майбутніх музикантів-педагогів та хореографів у дисертації досягається також впровадженням принципів (культуровідповідності, реалізації художньо-інтегративних процесів у мистецькому навчанні, професійної спрямованості на музично-ритмічний розвиток).

Наукову цінність становить розроблений дисертанткою комплекс педагогічних умов формування музично-ритмічних умінь здобувачів освіти. Активізація навчально- діяльності учнів за рахунок створення позитивної атмосфери на уроці; забезпечення інтеграції мистецьких знань за умови самовизначення у виконавській діяльності; актуалізація тьюторської підтримки, що викликає емоційне ставлення студентів до навчання, інтерес до предмету – всебічно охоплюють усі аспекти формування музично-ритмічних умінь студентів та забезпечують продуктивність методичного забезпечення досліджуваного процесу.

Практично-цінним матеріалом є розроблений Ю Юйхуй комплекс відповідних методів, що в єдності з визначеними та аргументованими педагогічними умовами забезпечили створення і реалізацію відповідної методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії у процесі інтегрованого навчання.

Головним науково-методичним досягненням Ю Юйхуй є обґрунтування структури та змісту методичної моделі формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії, яка від постановки мети й основних завдань охоплює наукові підходи; основні принципи мистецького навчання; педагогічні умови; етапи педагогічно-експериментальної роботи (фахово-орієнтований, технологічно-продуктивний, усвідомлено-творчий); ефективні методи формування означеного явища, що разом становить повний технологічний цикл. Відзначимо перспективність реалізації складників авторської методичної моделі під час впровадження оригінальної поетапної методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії засобами інтегрованого навчання.

Реалізація науково-дослідницького потенціалу авторки віднайшла своє втілення, зокрема, у третьому розділі дисертації «Експериментальна перевірка ефективності методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії в процесі інтегрованого навчання».

Принципову новизну теоретичних здобутків дисертаційної роботи визначає розроблений дослідницею та докладно презентований діагностичний апарат з метою виокремлення рівнів сформованості означеного феномена, а також перебіг і результат експериментальної перевірки ефективності розробленої методики. Позитивної оцінки заслуговує аргументоване визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості досліджуваного феномена. Науковій вартості набувають засоби наочного обґрунтування динаміки формування означеного конструкту та перевірки ефективності розробленої авторкою методики.

Ґрунтовний теоретичний аналіз обраної теми та якісно проведене емпіричне дослідження дали можливість Ю Юйхуй запровадити методичну модель формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії у процесі інтегрованого навчання у практику фахової підготовки в системі вищої мистецько-педагогічної освіти.

3. Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

1. Здійснено цілісне дослідження формування музично-ритмічних умінь майбутнього вчителя музики та хореографії у процесі інтегративного навчання; розкрито сутність поняття «формування музично-ритмічних рухів студентів факультетів мистецтв у процесі інтегративного навчання».

2. Обґрунтовано структуру музично-ритмічних умінь майбутнього вчителя музики та хореографії, який включає: пізнавально-мотиваційний, когнітивно-ініціативний, емоційно-емпатійний, результативно-діяльнісний компоненти.

3. Розроблено методику формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії у процесі інтегрованого навчання на засадах ціннісно-сміслового, особистісно-орієнтованого, синергетичного, рефлексивного, творчого підходів, в основу якої покладено такі педагогічні умови: активізація навчальної діяльності учнів за рахунок створення позитивної атмосфери на уроці; забезпечення інтеграції мистецьких знань за умови самовизначення у виконавській діяльності; актуалізація тьюторської підтримки, що викликає емоційне ставлення студента до навчання, інтерес до предмету.

4. Визначено критерії, показники та рівні сформованості музично-ритмічних умінь, комплекс методів і прийомів, основні принципові положення формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії.

Подальшого розвитку й конкретизації дістали теоретичні положення щодо фахового навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти; методологічні підходи й відповідні до них загально дидактичні та специфічні принципові положення формування в майбутнього вчителя музики та хореографії музично-ритмічних умінь у процесі інтегрованого навчання; засоби і форми фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

4. Значущість результатів дослідження для науки і практики та можливі шляхи їх використання

Безперечна цінність одержаних Ю Юйхуй результатів для музично-педагогічної науки полягає в розробці та апробації методики формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії у процесі інтегрованого навчання.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити: для оновлення змісту навчальних курсів з методики музичної освіти, ритміки, теорія і методика хореографічної освіти, історія хореографічного мистецтва, на заняттях із педагогічної практики. Виділені специфічні особливості підготовки студентів факультетів мистецтв до формування музично-ритмічних умінь у процесі інтегрованого навчання з урахуванням національних, ментальних і культурних особливостей, що дозволяє інтегрувати результати дослідження у світове освітнє мистецьке середовище.

5. Повнота викладу матеріалу

Основні теоретичні положення і висновки дисертації відображено в 7 одноосібних публікаціях, 3 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні, 3 роботи апробаційного характеру. Кількісні та якісні показники відповідають чинним вимогам.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Оцінювання змісту дисертації дає можливість констатувати, що дисертаційна робота Ю Юйхуй є цілісним, завершеним науковим дослідженням. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю й достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертанткою наукових працях, а також за оформленням, дисертація відповідає паспорту спеціальності 014

Середня освіта (Музичне мистецтво) й вимогам, які висувуються до дисертацій такого типу. Стиль викладу в ній матеріалів, наукових положень, висновків і рекомендацій доступний для їх сприйняття.

7. Дискусійні питання та зауваження щодо окремих положень дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Проблема формування музично-ритмічних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі інтегрованого навчання розглядається дисертанткою у міждисциплінарному вимірі. З цієї позиції уточнення потребує питання про те, які ж саме дисципліни охоплені інтеграцією, і як конкретно автор розглядає інтеграцію знань.

2. Зміст та сутність музично-ритмічних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі інтегрованого навчання розглядається завдяки застосуванню цілого ряду наукових підходів, серед яких виокремлено синергетичний підхід. Які особливості впровадження цього підходу у практичну діяльність майбутніх учителів музики та хореографії?

3. Значним здобутком дослідниці є розробка та впровадження нею в експериментальну роботу педагогічних умов формування музично-ритмічних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі інтегрованого навчання. На наш погляд, доречно було б конкретизувати, як педагогічна умова актуалізації тьюторської підтримки викликає емоційне ставлення студентів факультету мистецтв до навчання, зацікавленість предметом.

4. На першому етапі формувального експерименту Ви використали рухливі музичні ігри зі збірки дитячих пісень та ігор «Весняночка» В. Верховинця. Однак, виникає питання щодо більш повного обґрунтування доцільності залучення цього матеріалу задля досягнення мети музичного виховання та гармонійного розвитку особистості.

5. Важливим змістовим наповненням процесу формування музично-ритмічних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі інтегрованого навчання є оцінювання результатів цієї діяльності. Яким чином відбувається оцінювання результатів цієї діяльності з урахуванням власного внеску у спільну колективну творчу справу?

8. Загальний висновок

Дисертація Ю Юйхуй на тему «Формування музично-ритмічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії в процесі інтегрованого навчання» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, що дає підстави для присудження Ю Юйхуй ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри хореографії та
музичного мистецтва

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

Ольга ЄРЕМЕНКО

